

ГОМЕЛЬСКИ УНІВЕРСІТЭТ

ГАЗЕТА ГОМЕЛЬСКАГА ДЗЯРЖАУНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ ФРАНЦЫСКА СКАРЫНЫ

№ 1 (823)

Панядзелак, 6 студзеня 1992 г.

Газета заснавана ў верасні 1969 года

Выходзіць раз у тыдзень

Цана 3 кап.

СЕСІЯ ПАЧАЛАСЯ

Якія б палітычныя і сацыяльныя змены не адбываліся ў нашым жыцці, а ў студэнтаў ёсць, як кажуць, стабільныя моманты, непадуладныя ніякім узрушэнням. Гэта — час залікова-экзаменацыйных сесій. Тут не да палітыкі, а глядзі, каб «не заваліць» выпрабаванне на веды.

Да ўсімі намі любімага і жаданага навагодняга свята студэнты універсітэта паспелі ўжо здаць залікі. Гэта для іх пройдзены этап, а для большасці з 6-га студзеня пачаліся выпрабаванні больш сур'ёзныя — экзамены. І цяпер галоўнае для студэнтаў — сістэматызацыя ўсіх набытых за час вучэбнага семестра ведаў, штурдыраванне канспектаў і пад-

ручнікаў. Звычайна, правалаў і зрываў на экзаменах не бывае ў тых, хто рэгулярна працаваў у семестры, не адкладваючы ўсё на самыя апошнія дні перад экзаменам. І, натуральна, больш цяжка давацца тым, хто рабіў усё наадварот.

Наш фотакарэспандэнт пабываў на філалагічным, эканамічным факультэтах і на факультэце фізічнай культуры, дзе праходзілі залікі. Так, студэнты гр. ФК-31 факультэта фізічнай культуры здавалі залік па псіхалогіі і спорту, які прымаў дэкан факультэта дацэнт Б. М. Зайцаў. Студэнтка Ларыса Рэпіхава, якую вы бачыце на здымку ўверсе, паспяхова яго вытрымала.

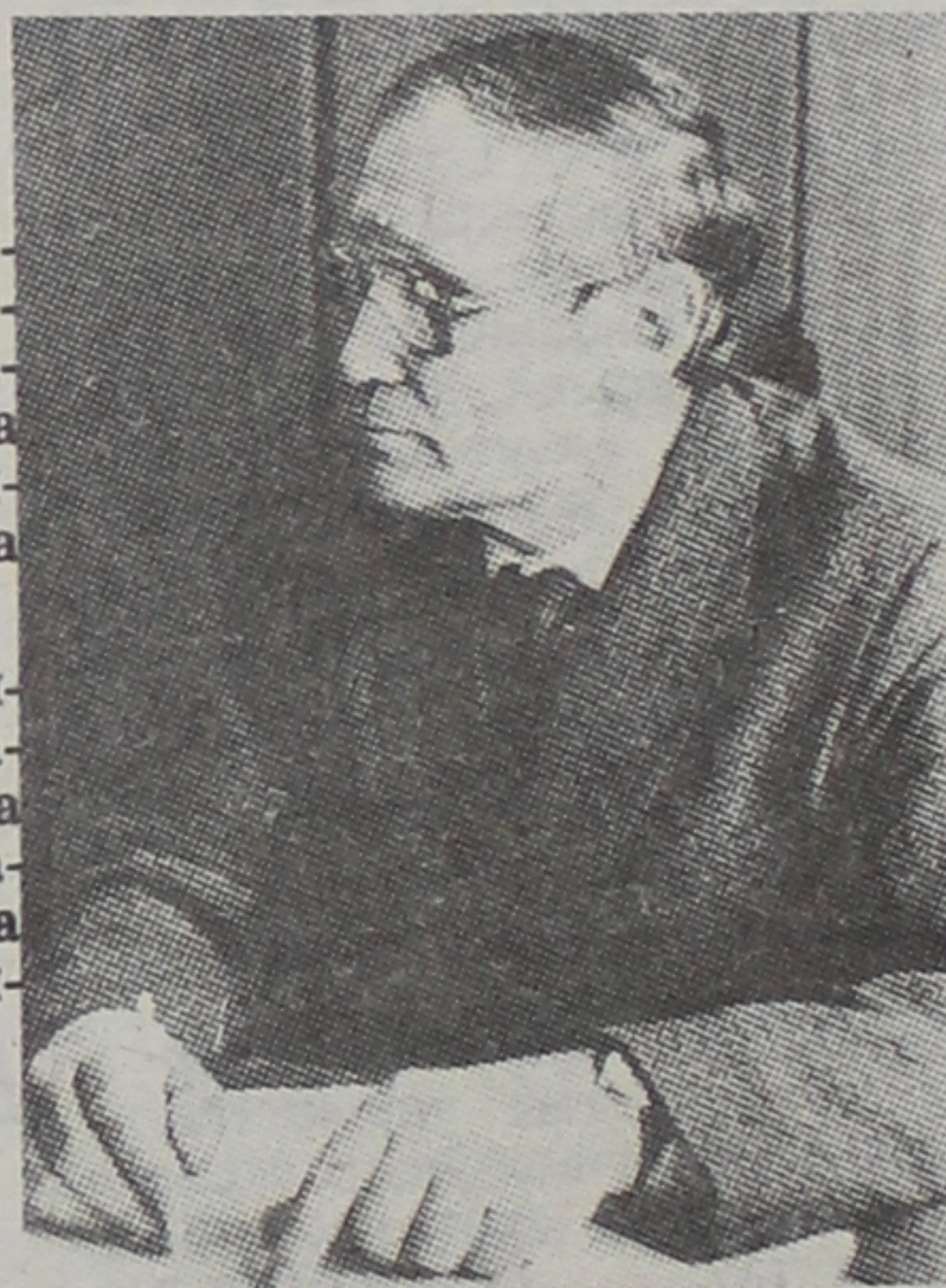

З фотасаратам на аўдыторыях

На філфаку ў групе БР-41 дацэнт кафедры палітэканоміі У. С. Дайнека прывяраў трываласць ведаў па гэтаму прадмету. На здымку яму адказвае студэнтка Святлана Галаўкова.

У трэцякурснікаў спецыяльнасці «Эканоміка і сацыялогія працы» залік па цэнаўтварэнню прымаў дацэнт У. П. Трацэўскі. На здымку ўнізе залік атрымавае Т. Радзько.

Фота У. Чысцка.

На вучоным савеце

ПРЫНЯТЫЯ РАШЭННІ—ВЫКОНВАЦЬ

На заключным у мінулым годзе пасаджэнні вучонага савета універсітэта разгледжана пытанне аб выкананні ім прымаемых рашэнняў. З паведамленнем выступіў вучоны сакратар дацэнт Л. Я. Палякоў. Ён адзначыў, што ў пераважнай большасці прымаемыя вучоным саветам рашэнні выконваліся. Аднак асобныя з іх па пэўных прычынах не ажыццэўлены да сённяшняга дня. Устаноўлены

двухмесячны тэрмін для выканання гэтых рашэнняў. У адваротным выпадку да адказных асоб будуць прыняты адпаведныя меры ўздзеяння.

Вучоны савет зацвердзіў на 1992 год тэматыку навукова-даследчых работ.

Па конкурсу на вакантныя пасады выбраны прафесарска-выкладчыцкі састаў.

АКТЫЎНЫЯ ЛЕКТАРЫ

Пераважная большасць выкладчыкаў і супрацоўнікаў універсітэта з'яўляюцца членамі таварыства «Веды». Многіх з іх добра ведаюць не толькі ў нашым горадзе, але і ва ўсёй вобласці. Вялікай папулярнасцю карыстаюцца лекцыі аб каханні, шлюбе і сям'і, з якімі выступае перад жыхарамі дацэнт кафедры філасофіі А. А. Фяськоў. За мінулы год ён прачытаў каля 400 лекцый.

Адным з найбольш актыўных лектараў універсітэцкай арганізацыі таварыства лічыцца дацэнт кафедры палітычнай эканоміі У. С. Дайнека. За мінулы год па найбольш актуальных пытаннях эканомікі ім прачытана звыш 200 лекцый.

Часта сустракаюцца з працоўнымі калектывамі загадчык кафедры фізічнага выхавання дацэнт В. А. Каляда, старшы выкладчык гэтай жа кафедры В. З. Марчанка. Тэматыка іх лекцый закранае пытанні здаровага ладу жыцця, важнасць заняткаў фізічнай культурай і спортам.

В. СТАРАКОЖАВА,
адказны сакратар універсітэцкай арганізацыі таварыства «Веды».

Краіны і мы

(Заканчэнне. Пачатак у №№ 30, 31, 34, 35).

У кітайскіх ВНУ з паспяхова вытрымаўшых уступныя экзамены, але не праўшоўшых па конкурсу, ёсць абітурыенты, якія набралі высокія балы. Ім прапануюць вучыцца за аплату. Пры гэтым 30% сродкаў ідзе на пашырэнне базы педінстытута, а 70 — у распараджэнне дэканатаў. Дэкан разам з камісіяй выкарыстоўвае сродкі на заахвочванне выкладчыкаў у выглядзе штомесячных прэмій. І ўвогуле матэрыяльнаму стымуляванню надаюць у педінстытуце належнае месца. Так, студэнт, які прапусціў 6 гадзін заняткаў па адной з дысцыплін, не дапускаецца да экзамена. А калі не здаў экзамен, то замест паўнацэннага дыплома выдаецца ўсяго даведка, па якой цяжка ўладкавацца на працу, а калі і ўладкуецца, то зарплата будзе ніжэй. Праўда, экзамен можна здаць, папярэдне выканаўшы прапушчаныя заданні і заплаціўшы праз дэканат выкладчыку 10 юаней.

Адным словам, абменьвацца вопытам проста неабходна, бо ў кожнай навучальнай установе ёсць нешта адметнае. Так, напрыклад, нас цікавіла пастаноўка выву-

чэння грамадскіх дысцыплін. Як вядома, у нашых ВНУ 25% вучэбнага часу адводзіцца на грамадскія дысцыпліны: палітычную гісторыю, філасофію, палітэканомію, этыку, эстэтыку, гісторыю рэлігіі і атэізму. А ў гуманітарных ВНУ гэта колькасць дасягала да трэці ўсяго часу. Пасля вядомых

ўвесь кітайскі народ, які ўпэўнена ідзе па шляху сацыялізму. Гэта ж упэўненаскажаў, што сацыялізм пераможа ва ўсім свеце і рэктар Пекінскага педінстытута, які ў свой час вучыўся па «Кароткаму курсу ВКП(б)» і пераклаў мільён іерогліфаў твораў класікаў марксізму-ленінізму.

грамадская практыка. На два тыдні ідуць студэнты ў народ, вывучаюць жывіце, побыт і вытворчасць сялян, рабочых.

Варты пераймання і вопыт міжнароднага супрацоўніцтва ў галіне адукацыі. Больш 10 тысяч кітайскіх студэнтаў вучацца ў ЗША, развітых краінах Еўропы.

КІТАЙ: ДАЛЁКІ І БЛІЗКІ

жнівельскіх падзей вырашана было перавесці вывучэнне грамадскіх дысцыплін у разрад факультатываў.

А як жа ў Кітаі — своеасаблівай цытатай камуністычнай партыі? Марксізм-ленінізм, камуністычны ідэал там надзвычай моцныя. Таму сродкі масавай інфармацыі замоўваюць перамены, якія адбываюцца ў нашай краіне, робяць выгляд, што СССР усё той жа. Так, на афіцыйным прыёме наша дэлегацыя падарвала прыгожы бюст Леніна. Гэта было апагеем сустрэчы. Беражліва прыняўшы падарунак, начальнік Пекінскага ўпраўлення вышэйшай адукацыі Чжэнь Джонь узнёсла сказаў, што Ленін — правадыр усіх народаў, яго паважае

У КОЖНАЙ ВНУ своеасаблівы падыход да выкладання грамадскіх навук. Так, у політэхнічным універсітэце 5% вучэбнага часу выдзелена на вывучэнне грамадскіх дысцыплін. Галоўны ж тут курс «Ідэі Мао Цзэдуна». 240 гадзін на першым-трэцім курсах адведзена на вывучэнне грамадскіх навук у Пекінскім педінстытуце. Тут вучаюцца: гісторыя кітайскай рэвалюцыі; асновы марксізму-ленінізму, у тым ліку эканоміка, філасофія і будаўніцтва сацыялізму ў Кітаі; краіназнаўства і замежная эканоміка. Яны лічаць, што не заўсёды чым больш, тым лепей. Праўда, ёсць у ВНУ Кітая летняя

Праўда, ёсць тут побач са станоўчым і адваротны бак медаля. Справа ў тым, што амерыканцы, у прыватнасці, рыхтуюць больш спецыялістаў па эканоміцы, бізнесу, праву. На інжынерных жа пасадах яны аддаюць перавагу прымаць выхадцаў з Кітая, Індыі, іншых азіяцкіх краін. Яны надзвычай працалюбівыя, а плаціць ім трэба ўдвая менш, чым амерыканскаму спецыялісту. Ды і едуць туды найбольш здольныя студэнты. Як правіла, існуе вялікі конкурс, жадаючаму ехаць трэба ведаць англійскую мову. Пры гэтым экзамен па веданню мовы прымаюць у ЗША. Пажыўшы і павучыўшыся, выпускнікі ў вялікай коль-

касці застаюцца ў багатай Амерыцы. Відаць, таму зараз кітайцы пераарыентуюцца на нашу краіну. Праўда, да справядлівасці яны лічылі і лічаць, што наша вышэйшая школа ніколі не горшая за амерыканскую (там проста значна багацейшая матэрыяльная база). Гэта асабліва датычыцца нашых вучоных, выкладчыкаў, як кажуць, мазгоў. У нас кітайцы мяркуюць атрымаць салідную падрыхтоўку асабліва па фундаментальных навук. Да таго ў нашай, пакуль даволі беднай краіне ніхто з замежных грамадзян заставацца не жадае...

ДУМАЕЦЦА, менавіта на гэтай хвалі (галоўнае ж — пацяпленне ў адносінах паміж нашымі краінамі) і падпісала наша дэлегацыя тры дагаворы аб супрацоўніцтве: з Пекінскім політэхнічным універсітэтам, Пекінскім педагогічным інстытутам і Пекінскім ўпраўленнем вышэйшай адукацыі. Вырашана з лютага гэтага года абмяняцца вучонымі ў галіне фізікі, лінгвістыкі, заняцца ўкараненнем нашай лазернай тэхналогіі. А з першага верасня нашы студэнты педуць вучыцца ў Кітаі, а кітайскія юнакі і дзяўчаты прыедуць у Гомель.

М. ВОІНАЎ,
прадэктар па завочнаму навучанню.

НАВЕДАЎ
ХЕЛЬСІНСКІ
УНІВЕРСІТЭТ

У 1990 г. у Вінніцы праходзіла міжнародная навуковая канферэнцыя фізікаў. У яе рабоце ўдзельнічаў і дэкан фізічнага факультэта нашага ўніверсітэта дацэнт І. В. Семчанка. Тут ён пазнаёміўся з загадчыкам лабараторыі электрамагнетызму электра-інжынернага факультэта Хельсінскага тэхнічнага ўніверсітэта доктарам навук Ары Сіхвала.

Па запрашэнню фінскага вучонага І. В. Семчанка з 15 па 20 снежня мінулага года знаходзіўся ў названай адной з вядучых ВНУ суседняй паўночнай краіны. Ігар Валянцінавіч выступіў з дакладам на навуковым семінары ў лабараторыі электрамагнетызму, удзельнічаў у праводзімых тут навуковых дыскусіях, азнаёміўся з вучэбным працэсам і навуковымі даследаваннямі электра-інжынернага факультэта ўніверсітэта.

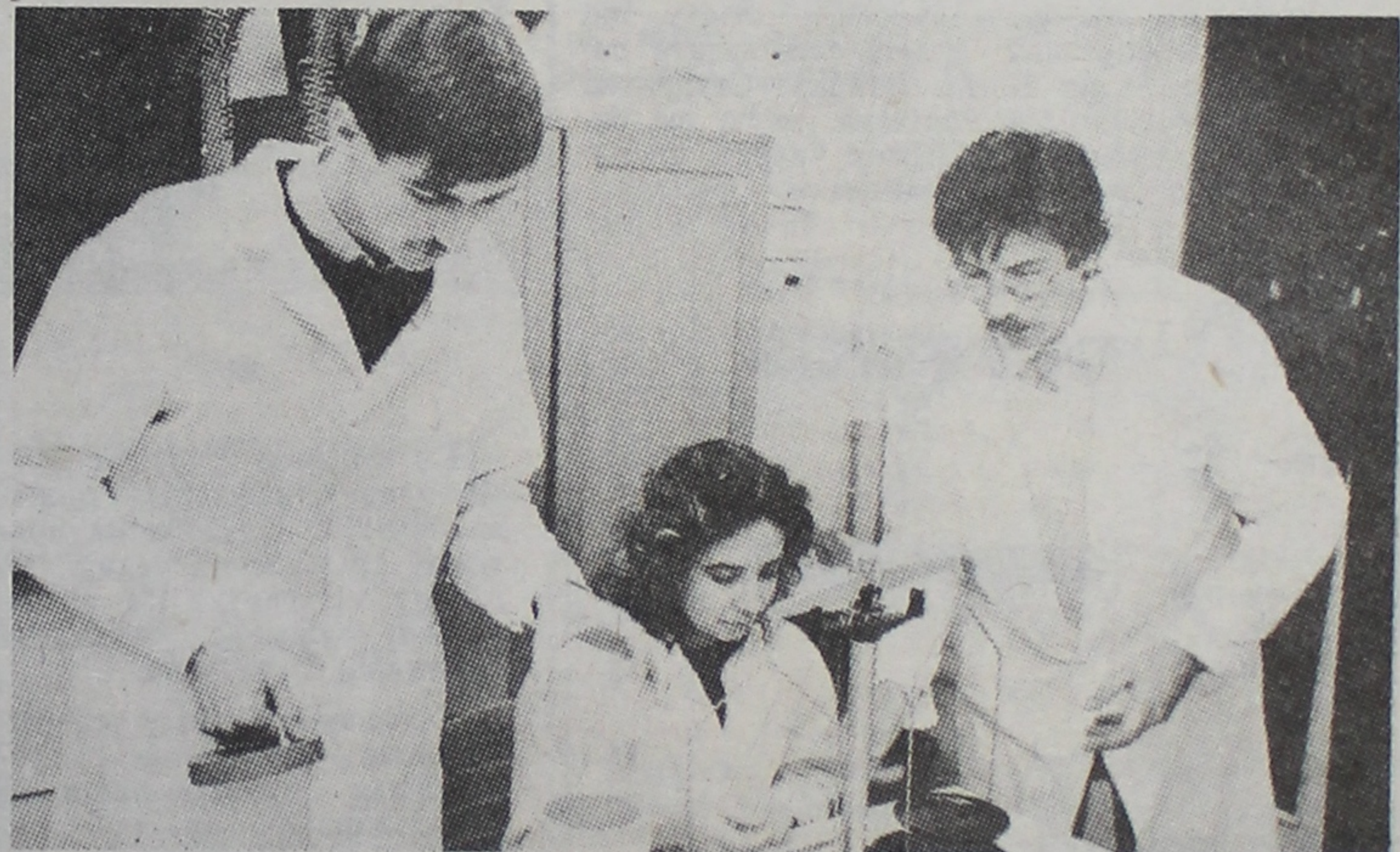
У маі гэтага года Ары Сіхвала павінен наведаць фізічны факультэт нашага ўніверсітэта з адказным візітам.

АЛІМПІЯДА
БІЁЛАГАЎ

Напярэдадні Новага 1992 года на базе біялагічнага факультэта нашага ўніверсітэта адбылася традыцыйная алімпіяда па біялогіі. У ёй прымалі ўдзел вучні 8—11-х класаў з усіх раёнаў вобласці г. Гомеля. За ўзнагароды змагалася звыш 170 школьнікаў. Як значны старшыня камісіі па правядзенню алімпіяды доктар медыцынскіх навук, прафесар А. С. Калугін, яна прайшла на высокім арганізацыйным узроўні. Пераважная большасць яе ўдзельнікаў паказалі па біялогіі добрыя веды.

У Маскве адкрыты экстэрны гуманітарны ўніверсітэт. Ужо 1800 ішчаслічыкаў сталі студэнтамі трох яго факультэтаў: педагогічнага, культурна-адукацыйнага і журналісцкага майстэрства.

Шчасліўчыкі — гэта тыя, хто змог заплаціць сем тысяч рублёў за сваё навучанне і быў прыняты без экзаменаў. Аднак аб «ламаносавых» не

З дапамогай прыбораў замежнай вытворчасці студэнты біяфака праводзяць самыя разнастайныя радыяцыйныя вымярэнні.

НА ЗДЫМКУ: выкладчык біяфака А. Я. Падутаў (справа) кіруе падрыхтоўкай студэнтамі II курса матэрыялаў для радыялагічнага даследавання рыбы. Фота У. Чысціка.

Новыя ВНУ
ВУЧЫЦЦА ПА-ЛЕНІНСКУ

забыліся: для прэтэндэнтаў на бясплатнае навучанне праводзіцца пісьмовы экзамен. Атрымаўшы вышэйшы бал поўнасна вызваляюцца ад аплаты.

Вучоба ў ВНУ разлічана

на тры гады, — гаворыць рэктар МЭДУ прафесар Мікалай Хараджан. — Але студэнт можа закончыць курс і за год, і за трыццаць гадоў. Усё залежыць ад таго, які ён возьме тэмп, якія

тэрміны ўстанавіць сам для сябе.

Паступіць на вучобу ў новую ВНУ можна ў любым узросце і ў любы час, экзаменаў няма і няма строга вызначаных тэрмінаў прыёму. На прэзентацыі ўніверсітэта скептыкам прывялі «пераканаўчы» доказ: Валодзя Ульянаў таксама вучыўся экстэрнам.

Зноў сталі святкам

КАЛЯДЫ

КАЛЯДЫ — старажытнае народнае свята ў гонар пачатку новага года. Само слова каляды паходзіць ад лацінскага календы — першае чысло кожнага месяца. У далейшым менавіта студзеньскія каляды (пачатак студзеня) сталі адзначацца як свята.

Зімовае свята Каляды (або Колады) вядома не толькі беларусам, але і іншым славянскім народам. Галоўная ідэя калядных абрадаў — услаўленне сонца, святла (у гэтыя дні сонца як бы «вяртаецца» да людзей, і дзень пачынае павялічвацца), пажаданне людзям дабрабыту, здароўя, шчасця ў новым годзе.

Згодна з традыцыяй праваслаўных хрысціян у дзень Каляд — 7 студзеня — адзначаецца адно з найвялікшых свят: згадванне і праслаўленне нараджэнне ад Дзевы Марыі ў Віфлема Іу-

дзеіскім Ісуса Хрыста. З гэтай нагоды напярэдадні Каляд і ў самы дзень Каляд святкуюцца Раство (рус. Рождество).

У народнай свядомасці гэтае свята на працягу стагоддзяў было ўвасабленнем дабрый, міласэрнасці, спачування і дапамогі ўсім, каму яна патрэбна. Разам з Вялікаднём (Пасхай) Каляды лічацца найбольш важнымі святам у народным календары. Заканамерна, што шматвекавая народная традыцыя адноўлена ў нашы дні — з гэтага года Каляды з'яўляюцца дзяржаўным святам Рэспублікі Беларусь.

У каляднай абраднасці беларусаў побач з уласна хрысціянскімі элементамі можна ўбачыць шмат больш

старажытных, язычніцкіх павер'яў і звычаяў.

Напярэдадні Каляд беларусы наладжвалі галодную куццю, г. зн. поскую вячэру (заканчваўся піліпаўскі пост, пачаты яшчэ ў лістападзе). Куццю — поскую кашу з ячменных круп — гаспадыні гатавалі з раіцы. Прыгатаваную куццю ставілі на покуці (пад абразамі) на сена (сена нагадвала аб нараджэнні Ісуса Хрыста ў хляве, на сене). З надыходам вечара, са з'яўленнем першых зорак святочна апрунута сям'я прыступала да вячэры. Але спачатку гаспадар, узяўшы куццю з гаршком, павінен быў тройчы абыйсці хату, затым пастукаць у акно, а жонка пыталася: «Хто там стукае?»

Гаспадар адказваў: «Сам Бог стукае з цёплай мокрай вясной, з гарачым небурлівым летам, з сухой і багатай восенню». Жонка адказвала: «Просім дахаты».

На святочны стол, які ставілі на пачэсным месцы — на покуці, спачатку клалі сена, а затым засцілалі яго белым абрусам. Абавязковымі стравамі былі поская верашчака, аладкі на алеі, крупнік, аўсяны кісель і — абавязкова — куцця. На апошнюю страву — куццю — гаспадар, зачарнуўшы першую лыжку, звяртаўся да Мароза: «Мароз, Мароз, хадзі куццю ёсці. Каб ты не марозіў ячменю, пшаніцы і ўсяго, што мне трэба пасеяць!» Напярэдадні Каляд «запісвалі Каляду» — ставілі крэйдаю крыжыкі на гаршкі з куццёй, на хлеб, якім яна накрыта, а таксама на дзвярах, на вокнах, на варотах, на хляве — дзе-

ля таго, каб абараніцца ад уздзеяння «нячыстай сілы». Сена, якое было пад абрусам і на покуці, раіцай аддаюць свайскай жывёле; ім жа абязвалі плодковыя дрэвы (каб забяспечыць плоднасць жывёл і добры ўраджай).

Вядомы і народныя прыкметы, звязаныя з Калядамі: іней — ураджай на хлеб, завіруха — пчолы добра будуць раіца; зорная ноч — уродзіць гарох, пахмурнае надвор'е ў гэты дзень і снег — добры ўраджай Каляды — гэта таксама прамежак часу ад Раства (7 студзеня) да Вадохрышча (19 студзеня). Гэта — перыяд вясельных гульняў, забаў, калядаванняў, дзівочых гаданняў, урачыстай сустрэчы Новага года...

Ул. КОВАЛЬ,
заг. кафедры рускага агульнага і славянскага мовазнаўства.

ЛІТАРАТУРНАЯ СТАРОНКА

Иван ХАРЛАМОВ

СТИХИ О РОДИНЕ

В мрак погружаясь, глухо стонет даль,
А беспросветность тяжкая все доже...
Отчизна-мать, горька твоя печаль:

Вновь грай вороний над тобою кружит.
Вновь властолюбцы шумною гурьбой
Свой правят бал, внося раздор и смуту.
В беде великой ты бредешь с сумой,
В немую пропасть низвергаясь круто.
Зла и обмана бьется карусель...
Гнев затая, хранит народ терпенье.
О, Родина святая, неумень
Падешь ты бессловесно на колени?

Александр КУЗНЕЦОВ,

студент гр. Р-21
филологического факультета.

Беспечный сон её прозрачных
глаз

по утреннему свету
растворился.
Косичка потихоньку
заплелась;
С ней ласковый рассвет
соединился,

чтоб освежить ночной
покой волос,
таившийся в расслабленности
сонной,
А на окне букет из нежных
роз
блестит перед проснувшейся
Мадонной.

Она найдет в нем искры
волшебства
и унесет куда-то
в бесконечность...
Предновогоднего подарит
волшебства
ее непредсказуемая
нежность!
Властительница ярких
снежных звезд
спешит на праздник
зимнего блаженства, —
сводит с ума жемчужностью
волос,
которой нет предела
в совершенстве!

ЗИМНИЙ ХУДОЖНИК

Черный мир доверился снегу
Снег доверился мне...
Надежда станет прозрачной —
«Сквозь неё я увижу снег!»
Я смогу быть художником
снега! —
у меня есть для этого
кисти,
у меня есть для этого —
небо! —
чтобы картину зимы
запечатлеть
своим сердцем!
Лежи, — я прошу тебя,
снег!
Я сделаю лишь зарисовку,
Основные штрихи наведу
только в воспоминанье
весеннем...

Невечный хор дней Зимы...
звонкая цепь снегов.
Я ложусь спать, веря в тебя,
в твой спокойный день,
в твой Новогодний день,
в котором ты будешь
встречать мечту
о будущих радужных снах,
несбыточностью обжигающих
сердце
словно шампанским губы...
Ничего не сделаешь —
долог рассвет,
даже дальше, чем даль...
Но я уже знаю,
Что у тебя — неземная
печаль,
И что в ней — всего лишь
минута нашего
существования Душ,
счастливейшая минута
до Нового года! —
сейчас ты выпьешь бокал
И окончишь мой зимний сон...

Михаил ОРЛОВ,

студент гр. Р-24
филологического
факультета.

К ПОРТРЕТУ М. И. ЛОПУХИНОЙ КИСТИ БОРОВИКОВСКОГО

Гляжу на портрет твой —
И отзвуки страсти
Веселой и светлой,
Поют мне о счастье.
Но вмиг вспоминаю
О бездне меж нами:
Взлетела ты к раю,
А я — под ногами.
И даже не знаешь,
Не видишь, как где-то
Меня поражает
Красою с портрета...

Ирина ХАЦКЕВИЧ

ВОЗЗВАНИЕ К ЧЕЛОВЕКУ

Ах, как хочется жить,
Просто жить и любить.
Ведь ни много, ни мало,
поверьте.

Черный мрак покорить,
Мирным космос творить,
Добро сеять на всём
белом свете.

Ты умён, Человек,
Как безмерно ты глуп,
Как жестоко своими руками
Разрушаешь свой век,
Губишь Землю свою,
Что природой дано,
но не нами.

Мирный атом... Зачем?
Стронций, цезий... За что?
Сам себя, Человек,
убиваешь,

Добрых губишь людей,
Не рождённых детей,
Свою мать на колени
ты ставишь.

Ты в науке — герой,
Знаешь, творишь,
И чего только ум не
постиг твой!

А какую ценой,
Ты сквозь пальцы глядишь.
Своему ты грозишь горлу
бритвой.

Вскинь же голову вверх!
В небо, в звезды взглядишь
Жизнь прекрасна, ведь
ты понимаешь.

Только жизнь без смертей,
Только мир без войны —
Вот о чем ты порой
забываешь.

Ты умён, Человек,
Ты не должен быть глуп.
Лишь задумайся:
может успеешь

Землю-мать сохранить,
Быть счастливым, любить.
И детей добротой согреешь.
О, Господь, помоги!

Человека прозри!
Он ведь добрым рожден
быть на свете!

О, Господь, воскреси
Всю прекрасность Земли,
Пусть живет Человек
на планете!

ЗАВИСТЬ

Ты, зависть, беспредельно
так жестока,
Глупа, хитра и падаешь
так низко.

Всё зло и нечисть —
у твоих истоков.
К людским сердцам ты
подползаешь близко.

Ты, подлая, кусаешь
ядовито.
Ты — серенькая мышь,
ты — черная ехидна.
Глаза косишь и смотришь
так сердито.

Ты есть повсюду,
но себя не видишь.
Чему завидовать?
Ну что тебе
неймется?

А хочешь, забери мою
удачу,
Которая спиною
повернется

Ко мне. А я живу
и радуюсь, не плачу.
Назло тебе не упаду,
не сгину,

Кусайся, если зубы
не сломаешь.
Я смерти не боюсь.
Я не погибну,
Старшее смерти лишь
людская зависть.

Искусство опошлено
нежеланием трудиться
над ним. Сегодня доста-
точно только выбросить пе-
ред публикой свои мысли в
том хаотичном состоянии,
в каком они зародились, и заста-
вить публику делать за себя то,
над чем автор сам должен был
работать. В этом причина неве-
роятного количества «талан-
тов» на сегодняшний день. Ведь
душа есть у каждого, и всякая
душа прекрасна, но она только
тогда станет достойным
других людей, когда ты смо-
жешь облечь ее разумом в
нужные одежды, чтобы на нее
можно было без стыда гля-
деть посторонним. Но это де-
лать либо ленятся, либо не
умеют, и души расхаживают
голыми, смущая разум.

Читая нашу литературу, чув-
ствуешь, насколько она нена-
стояща. И меня лично удивля-
ет не столько существование
бездарных писателей (такие
были всегда и в большом ко-
личестве), а то, что наша кри-
тика относится к ним серьезно
и серьезно их разбирает и хва-
лит там, где хочется плакать
от презрения. Ведь при жела-
нии даже в самом ничтожном
можно выискать смысл. Но ли-
тература такова (я говорю о
хорошей литературе), что смысл
в ней должен сам нас нахо-
дить. Он должен быть настоль-
ко ярко (но не навязчиво!) вы-
раженным, чтобы нас осенило,
чтобы мы были поражены им.
Но сегодня чаще мы поражаемся
беспомощному бессмыслию, в
котором за неимением друго-
го, более высокого, мы стара-
емся выискать что-то такое, по
чем давно соскучились наши
бедные души. И, вроде бы
найдя то, что искали, мы чув-
ствуем все-таки, что чего-то,
самого главного, не хватает. А
это главное отсутствует по той
причине, что мы идею нашли,
а не она нас.

Я могу нарисовать две точ-
ки на листе бумаги и предло-
жить двум разным людям объ-
яснить, что это такое. Один
пожмет плечами и скажет:
«Что же? Две точки здесь, ни-
чего больше». Другой схватит
лист и, сосредоточенно хму-
рясь и шевеля губами, станет
думать... «Нашел! — восклик-
нет он наконец. — Эта точка
— я, эта — ты. То, что меж-
ду нами, существует, потому
что и мы существуем. Но его
и нет одновременно, так как
между нами — то же самое,
что и за нами. Следовательно,
и нас не существует! А раз
так...» И пойдет нести всякую
чепуху, в которой и сам-то
сомневается. Я же рассмеюсь и
скажу в ответ: «Да ничего я
здесь не изображал, а просто
поставил две точки, и всё!»
Между прочим, так делают
сейчас многие и многие. Делают
повсюду — и в литерату-
ре, и в живописи, и в кино, где
только можно. Поставят такие
вот две точки (или черный
квадрат нарисуют), посадят пе-
ред ними зрителей и скажут
им: «Думайте!» Когда зрители

подумают, их спрашивают: «Ну
что, поняли?» Попробуй скажи,
что не понял — дураком назо-
вут. И тогда каждый, как в
сказке про голого короля, на-
чинает выдвигать свою вер-
сию, и ни одна при этом не
будет похожа на другую. Неу-
дача, абсурд?.. О нет! Автор
двух точек, наоборот, страшно
доволен. Оказывается, ему это
только и надо было. Оказыва-
ется, главное для него — под-
стегнуть наш мозг к действию,

Письмо к тем, КТО ПИШЕТ

Он был большой враг
всякой оригинальности,
говоря, что оригиналь-
ность есть уловка людей
дурного тона.

Л. Н. ТОЛСТОЙ.
«Детство».

чтобы этот мозг придумал что-
нибудь своё. И неважно, что
это придуманное не совпадает
с затеей автора. Главное —
зритель думал! Это и есть пор-
трет современного искусства.

Да, согласен, уход от реал-
лизма не есть уход от реаль-
ности, ибо реально всё, что
существует. И то, что есть в
душе каждого человека, тоже
реально. Но если это изобра-
зить нереалистично, то оно ста-
нет нереальным для всех, кро-
ме того, кто изображал. Если
ты увидел красивое дерево, то
и нарисуй его красивым, что-
бы это понял все. «Но я так
вижу!» — скажет мне худож-
ник. «Да, — отвечу я, — а я
вижу иначе, чем ты. Но и я и
ты обязаны изобразить это са-
мое дерево так, чтобы и дру-
гой понял, что это дерево и
оно красиво!». Существоющее
убеждение, что талант — это
полная свобода и что оно ни к
чему не обязывает творца, в
корне ложно. В этом-то и смысл
и сложность искусства — твор-
ить так, чтобы твои чувства и
мысли были понятны. В про-
тивном случае искусство дере-
станет выполнять свою главную
роль — передавать состояние
души одного человека многим.
Проще всего уйти от этого пра-
вила, отмахнувшись знаменитой
фразой: «А я так вижу!». Про-
ще, например, написать: «Зима,
Солнце», чем: «Была зима, и
солнце, гуляя над самым го-
ризонтом, ослепляло не собою,
а снегом — на снег больно
было глядеть». Первая фраза
своей вызывающей лаконично-
стью как бы говорит читателю:
«А, черт с тобою! Понимай сам,
как тебе удобнее». Вторая ста-
рательно, но ненавязчиво, как
можно точнее выписывает пей-
заж, чтобы читатель увидел

точь-в-точь тоже самое, что и
автор (т. е. автор серьезно оза-
бочен тем, чтобы его правль-
но поняли). Но можно и пере-
стараться. Можно написать так:
«Солнце обнаглело до преде-
ла. Не хочет, мать его душу,
ходить высоко, и баста! Ну чё
с ним сделаешь?..» Такое мало
кому понравится, но автора
это не заботит — он так видит.

Что такое совершенное про-
изведение? Это чувство меры
и хороший вкус. Это гармония
формы и содержания, когда
первое и второе сливаются и
появляется нечто третье. Это
третье и воспринимается чита-
телем с восторгом как совер-
шенная и прекрасная вещь.
Если же плоха форма или не-
серьезно содержание, внимание
читающего постоянно отвлека-
ется и тем, и другим, от этого
не создается впечатления цело-
стности произведения. Читате-
лю оно может и нравиться в
общем, но он вместе с тем
чувствует, что что-то ему ме-
шает восхищаться.

Найти разумную середину,
уравновесить форму с содер-
жанием — это и есть высшее
искусство. Всё меньше тех
людей, кто придерживается
этого правила, и поэтому всё
больше тех, кто «оригинально
видит».

Я вовсе не хочу сказать,
что раньше лучше творили.
Наряду с Толстым и Лермонто-
вым были такие, кто напоми-
нает сегодняшних писак. Но я
говорю лишь о том, что мало
сейчас талантов, а гении и
вовсе перевелись на земле
Русской, потому что никто не
желает работать в поте лица
своего, никто не заботится о
читателе, а все стремятся толь-
ко вытолкнуть наружу своё
оригинальное «я», даже не по-
трудившись придать ему чело-
веческий облик.

Дорогие мои соотечествен-
ники! Я призываю вас кончить
искать в черном белое и нао-
оборот, кончить переставлять
буквы с одного места на дру-
гое в поисках «нового». Давай-
те оставим наш язык великим
и прекрасным, каким он был
когда-то. Вернемся же к изящ-
ному слову Пушкина и Турге-
нева, не внешностью, нет, не
архаизмами, но душою! Как
просто писать просто, но как
трудно понять это. Забудьте,
писатели, о себе и думайте,
что вы обязаны творить для
миллионов людей, истосковав-
шихся по русской литературе,
по красивому русскому языку
и живым человеческим чувст-
вам. Люди устали от вечных
гипертрофированных пародий и
карикатур на чувства, они хо-
тят жить, как живут с Ната-
шей Ростовой и Печориным, с
Рудинным и Алешей Карама-
зовым...

Русские соскучились по рус-
скому...

М. ОРЛОВ,
студент гр. Р-24
филологического факультета.

ЦІ ПРойДЗЕНА АЗБУКА ЗНОСІН?

Кажуць, што хутка ў школе, а там і ў дзіцячым садзе, будуць вучыць пра-мудрасцям зносін з хітрай тэхнікай: ЭВМ і мікрапра-цэсарамі, калькулятарамі і дысплеямі. Такі час — без гэтага нельга. Але нават за-своішы камп'ютэрную гра-мату, многага не даб'ешся, не валодаючы той сумай чала-вечых уменняў, якія можна назваць адным словам — зносінны.

Час патрабуе памножыць камп'ютэрную граматынасць на валоданне граматай чала-вечых зносін. Гэта мінімум. Але ці пройдзена азбука зносін?

Азірнемся навокал? Як часта сталі сустракацца лю-дзі ўпаўне нармальныя з медыцынскага пункту гле-джання, але хваравіта рад-дражняльныя, неадэкватна рэагуючы на ўсё, амаль да дробязей. Аднаго нечакана штурхнулі ў аўтобусе, і ён доўга будзе марнаваць крыўдзіцеля, а за адно і ўсіх, хто едзе разам з ім. Другому зрабілі заўвагу, што ён занадта часта і па-доўгу вядзе асабістыя раз-мовы па службовым тэлефо-не — ён шпурнуў трубку. Трэцяй здалася, што ёй не

далілі ў шклянку соку, і яна накінулася на прадаў-шчыцу з лаянкай. Такія па-водзіны, безумоўна, вынік адсутнасці культуры і перш за ўсё культуры зносін.

Часам даводзіцца чуць, што ўменне размаўляць — прыроджанае. Аднаму «на раду напісана», другому — не дадзена. Такія меркаван-ні вельмі падобныя на адга-воркі і нежаданне цвяроза паглядзець на рэчы. Рэзер-вы для павышэння камуні-катыўных здольнасцей амаль ва ўсіх нас такія, што рэа-лізацыя нават малой іх долі можа даць выдатны эффект.

Аднак бяда ў тым, што ўменню размаўляць мы вучымся яшчэ вельмі дрэнна. Лічым гэта цяжка дасягал-ным, не першаступенным і многае ў выніку страчваем. А ў прынцыпе кожны здоль-ны навучыцца размаўляць прадуктыўна. Сучасная псі-халогія накінула дастаткова ведаў, якія дапамагаюць ва-лодаць паводзінамі. Пры гэ-тым пажадана не абмяжоў-вацца сляпым следаваннем

парадам спецыялістаў, а па-спрабаваць пашырыць веды ў галіне псіхалогіі, каб свя-дома будаваць свае зносінны з людзьмі.

Для пачатку задумаем-ся над некаторымі пытан-нямі. Ці можам мы звяр-нуцца да чалавека, спытаць яго так, каб яму было пры-емна адказаць? Ці можам уважліва выслухаць субя-седніка і выклікаць у яго цікавасць, выклікаць пры-хільнасць да сябе, давер? Ці станем мы на грубасць, адрасаваную нам, рэагаваць іншымі сродкамі, або суст-рэчнай грубасцю? Ці здоль-ны ў свой час пажартаваць, разрадзіць атмасферу, калі накаляюцца страсці? Ці імк-немся настаяць на сваім тактоўна, так, каб не ад-штурхнуць людзей, а толькі ўпэўніць іх у сваёй права-це? Ці ўмеем мы гаварыць «так» і «не»?

Калі на ўсе гэтыя пытан-ні вы гатовы адказаць адна-значным «так», вывучэнне псіхалогіі зносін для вас не зусім актуальнае. Калі вы

хістаецеся або цвёрда ведае-це аб тым або іншым ня-ўменні, вам трэба ведаць: ваша манера размаўляць — гэта тое, што стаіць паміж вамі і іншым чалавекам. І ў вашых слах ператварыць зносінны ў працягнутую руку або ў непераадольны бар'ер.

Здавалася б, перабудаваць, змяніць у сабе тое, што вам самому не вельмі сім-патычна, — вельмі складан-ная задача. Але рэальнай яе робіць наша псіхічная арга-нізацыя — сістэма, якая настройваецца. Псіхіка ча-лавека — складаны, даска-налы інструмент. Ён бывае часта не настроены і, падоб-на свайму музычнаму са-брату, фальшывіць, бярэ не той тон, а то і «дае пёўня». Не трэба крыўдзіцца на ін-струмент, калі прычына ва-няўменні настройшчыка і выканаўцы.

Словам, палепшыць каму-нікатыўныя якасці можна, і гэта адносна не складана, калі правільна вызначыць свае хворыя кропкі. Між ін-шым, нескладанасць аднос-

ная; цяжэй за ўсё сябе аца-ніць, аб'ектыўна прадставіць свае вартасці і недахопы, паглядзець на сябе вачыма іншага чалавека, з боку. З гэтага трэба пачаць.

Складзіце спіс з 13 ста-ноўчых і адмоўных камуні-катыўных якасцей, якія вам цяжэй за ўсё даюцца або з'яўляюцца вашым слабым месцам, на што ўказваюць родныя, сябры. Напрыклад:

1. Вера ў сябе.
2. Ветлівасць.
3. Жыццярэдаснасць.
4. Пазітыўныя адносінны да крытыкі ў свой адрас.
5. Тактоўнасць.
6. Крывадушнасць.
7. Неабавязковасць.
8. Зайздрасць і г. д.

Абмяркуйце гэты спіс з сябрамі, якія вас добра ве-даюць, каб уключаныя ў яго параметры былі як мага больш аб'ектыўнымі. Тым самым вы падрыхтуеце сябе да пачатку працы па ўда-сканальванню сваіх камуні-катыўных якасцей. Вынікі будуць станоўчымі, калі вы станеце паслядоўна праца-ваць над ухваленнем сваіх недахопаў.

А. ТАЛСТЫХ,
(«Наедне со всеми»).

ЯК НА САМОЙ СПРАВЕ «ХОДЗІЦЬ» ЧАЛАВЕК

Як ходзіць чалавек? Вядома як, нагамі, — скажаце вы. Між іншым, насуперак гэтай кожнаму вядомай аксіёмы, вучоныя сёння ўносяць сенсацый-ную папраўку: чалавек ходзіць як будзільнік — рытм яго жыцця цыклічны і залежыць ад руху Сонца, ад фаз Месяца, ад многіх з'яў прыроды.

Профіль у даследчыкаў но-вага напрамку — хранальна-біялогія, і гэта навука ўстана-віла, што ўсе органы чалавека, яго мозг, цела, душа падпара-доўваюцца — ад нараджэння да смерці — «трохактнаму цыклу». У адзін і той жа дзень прыліў і адліў фізічных сіл наступае тройчы. Тройчы на-ступае стомленасць. І твай на-стой, кочаш ці не хочаш, падпа-радкаваны гэтаму цыклу. Зы-ходзячы са свайго адкрыцця, хронабіёлагі на Захадзе сёння працуюць над практычнымі рэкамендацыямі, звязанымі з прафесіянальнай дзейнасцю ча-лавека, з яго бытам, адпачын-кам — любімымі жыццёвымі сі-туацыямі. Напрыклад, шафя-рам не рэкамендуецца сядзець за рулём з 2 да 4 гадзін ра-ніцы, нават калі яны перад гэ-тым рыхталіся да начной змены і спалі 8 гадзін. Ад 2 да 4 у чалавеку «спыняецца» будзільнік. Школьнікам хро-набіёлагі рэкамендуюць лепш за ўсё рыхтаваць урокі з 16.30 да 18 гадзін. Усе важнейшыя справы на рабоце лепш выра-шаць з 10 да 12 раніцы — гэ-та час, калі будзільнік у ча-лавеку стукае на поўную катуш-ку і лепшыя фізічныя магчы-

масці можна скарыстаць на карысць прафесіі.

Такім чынам, запомнім, што ў кожнага з нас «унутры» — га-дзіннік, і лепш за ўсё менавіта па ім вырашаць, што лепш ра-біць зараз, а што адкласці на потым. Раім прачытаць і зра-біць вывады:

ЧАС ДЛЯ РАМЯСТВА

Лепшая працаздольнасць не-шта майструючых пальцаў рук паміж 15 і 16 гадзін.

КАЛІ ЗАВОДЗІЦЬ ЗНАЕМСТВЫ

Самы моцны поіск рукі ў чалавека паміж 9 і 10 гадзі-намі.

НА ПРЫЕМ ДА УРАЧА

Лепш за ўсё скура чалавека ўспрымае медыцынскія ўколы ў 9 гадзін раніцы.

ЧАС ДЛЯ СПОРТУ

Нашы мускулы найбольш працаздольныя ў 13.30.

ЧАС КАХАЦЬ

Палавы гарманальны пік у 8 гадзін раніцы.

КАЛІ АБЕДАЦЬ

Больш за ўсё страўнікавай кіслаты ўтвараецца ў 13 гадзін — нават калі пры гэтым ча-ла-век нічога не есць.

ВЫ ЗАХАЦЕЛІ ВЫПІЦЬ...

Печань лепш за ўсё ўспры-мае алкаголь паміж 18 і 20 гадзінамі.

ЛЕГКА ДЫХАЕЦА

Самая высокая інтэнсіўнасць дыхання лёгкіх паміж 16 і 18 гадзінамі.

ЛЕПШАЯ АДЧУВАЛЬНАСЦЬ

Найбольш поўныя смакавыя адчуванні, слухавыя ўспрыман-ні, нюх — паміж 17 і 19 га-дзінамі.

ЖЫВЕМ-РАСЦЕМ

Найбольш інтэнсіўна на пра-цягу дня растуць у чалавека скура і пазногці паміж 16 і 18 гадзінамі.

ЛЕПШЫ ІМУНІТЭТ

Найбольш моцна арганізм супраціўляецца інфекцыям у 22 гадзіны.

НАРАДЖЭННЕ ДЗЯЦЕІ

Большасць дзяцей нараджа-ецца на свет паміж 24 і 4 га-дзінамі раніцы.

КАЛІ ВЫ НЕ ПАВІННЫ ЗАСТАВАЦА АДНЫЯ

Найбольш востра чалавек адчувае адзіноцтва паміж 20 і 22 гадзінамі.

СПЯШАЙЦЕСЯ ДА КАСМЕТОЛАГА

Найбольш успрымальная скура для касметычнага дог-ляду за ёй ад 18 да 20 гадзін.

СЛЯПЫЯ ГАДЗІНЫ

Горш за ўсё шафёры бачаць ў 2 гадзіны ночы.

КАЛІ АБЕДАЦЬ У НАЧНЫХ ЗМЕНАХ

Спад працаздольнасці на вы-творчасці ў начной змене ад 3 да 4 гадзін раніцы.

ГАДЗІНЫ СЛАБАСЦІ

Найбольш слабы кравяны ціск у чалавека паміж 4 і 5 га-дзінамі раніцы.

Вясёлы

рефератына

Курсавы чарцёж — чарцёж з тлумачальнай запіскай, у якой матэматычна растлумача-на, чаму спраектаваны агрэгат не можа прадаваць.

Лекцыя — усе аб тым аб усім, а часцей — ні аб чым.

Гультай — студэнт, які ўвесь час збіраецца што-не-будзь зрабіць.

Любімы выкладчык — ча-ла-век, якому не застаецца месца ў перапоўненай аўдыто-рыі.

Маньяк — студэнт, храніч-на хворы цягай да навукі.

Мафія — тайная арганіза-цыя спісвання (ТАС).

Імгненне — адзінка вымя-рэння шчасця.

Меню — найбольш стабіль-ная велічыня, якая не падда-ецца хістанням, у буфэце сту-дэнцкага інтэрната.

Мёртвыя душы — студэнты на апошняй лекцыі.

Камікадзе — студэнт, які выручаў дэкана.

Завочнік — а) гэта апты-міст, які за ноч гатовы па чу-жому канспекту вывучыць граматыку кітайскай мовы; б) заўвага: адзін завочнік лепш двух глухыханых.

Знаёмы — чалавек, блізікі настолькі, каб вы маглі пазы-чыць у яго грошы, але не на-столькі, каб вы яму пазычалі.

Знаўца — гэта студэнт, які

МАЛАЯ СТУДЭНЦКАЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ

ведае ўсё і ўся, толькі не ў вывучаемай ім галіне. Часцей за ўсё гэта першакурснік.

Зубрыла — студэнт, які мо-жа аўтаматычна адказаць на-ват на незразумелае яму пы-танне. Часцей гэта выдатнік.

Ега — мастацтва звесці ка-нец стыпендыі з канцом ме-сяца.

Кніганоша — студэнт, які камплектуе сваю бібліятэку за лік фондаў агульнай (факуль-тэта і г.д.) бібліятэкі.

Канспект — унікальная му-зейная рэдкасць, у час сесіі ацэньваемая знаўцамі сумай паўгадавой стыпендыі.

Касмапаліт — студэнт, які не атрымаў інтэрната.

Крызіс — апошні тыдзень да выплаты стыпендыі.

«Студенческий меридиан» № 5, 1991 г.

(Працяг будзе).

Аўтары надрукаваных ма-тэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў, цытат, эканамічных даных, асабі-стых імён, географічных наз-ваў і іншай інфармацыі, а таксама за тое, каб у матэ-рыялах не ўтрымлівалася даных, якія не падлягаюць адкрытай публікацыі. Рэ-дакцыя можа друкаваць ар-тыкулы ў парадку абмерка-вання, не раздзяляючы пу-нцту гледжання аўтара.

Рэдактар Ул. ВАЛОГА.

СПОРТ

У ГАРАДСКІМ спартыў-ным комплексе прай-шлі рэспубліканскія спа-борніцтвы па ручному мячу ся-род жаночых і мужчынскіх каманд па праграме студэнцкай Асацыяцыі фізкультуры і спорту.

Відаць, што з вяртаннем ва ўніверсітэт трэнера жаночай каманды па ручному мячу Ва-лерыя Пятровіча Крукоўскага,

Аднаўляюцца традыцыі

аднаўляюцца добрыя традыцыі ў гэтым відзе спорту. У пер-шым фінальным туры наша жаночая каманда перайграла гандбалістак Гродзенскага уні-версітэта — 31:19, Магілёўска-га тэхналагічнага інстытута — 34:19, Брэсцкага педінстытута — 32:12, Беларускай політэх-нічнай акадэміі — 28:23 і ВДІФК — 29:16.

Па выніках першага тура лідэрства захапілі нашы дзяў-чаты, дзе асаблівах слоў

пахвалы заслугоўваюць майстар спорту Раіса Ціхановіч, а так-сама Вольга Арыніна і Акса-на Ляшчова (усе вучацца на факультэце фізічнай культуры).

А вось мужчынская каманда ўніверсітэта выступіла не так упэўнена: тры перамогі і два паражэнні, але тым не менш, каманда заваявала пудэўку ў фінал.

Фінальныя гульні адбудуцца ў красавіку бягучага года.
В. МАРЧАНКА.